

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

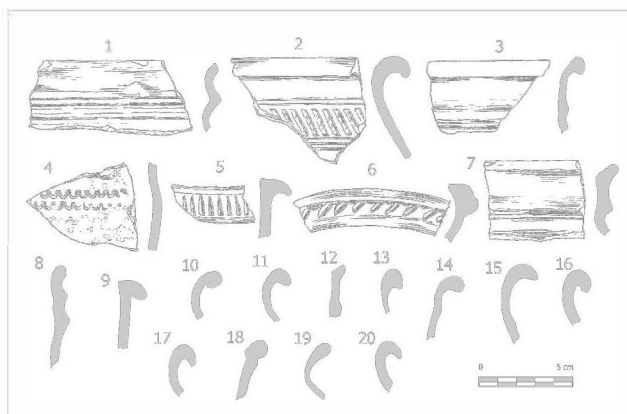
Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 121: Roubanina. Vyběr keramiky z odpadní jámy ze druhé poloviny 15. století. *Abb. 121: Roubanina, Auswahl der Keramik aus der Abfallgrube aus der zweiten Hälfte des 15. Jhs.*

víc uplatňuje vyšší šlechta, nicméně r. 1584 se zde objevuje zástupce nižší šlechty Jan Leva z Brozánků a po něm představitelé dalších podobných rodů. Tvrz se zde uvádí poprvé až r. 1613 a pak 1626; patrně tvořila součást dvora. Je však možné, že středověké sídlo leželo na zmíněném pahorku, a je třeba ho prostorově odlišit od renesanční tvrze ve dvoře (nepřesně Plaček 2001, 547; Kučerovská, Ráček, Dvořáček, Houzar, Korbelová 2007, zvl. 58–61, 77–86, 128–131).

Zuzana Pančíková, Rudolf Procházka

Literatura

- Kučerovská, T., Ráček, J., Dvořáček, P., Houzar, S., Korbelová, P. 2007: *Roubanina a okolí. Od historie po současnost*. Roubanina.
 Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha.

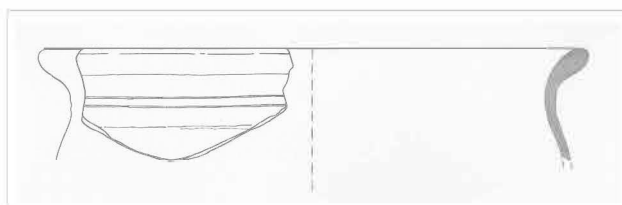
Resumé

Roubanina (Bez, Blansko). Spätmittelalter. Festung, Rettungsgrabung.

RÝMAŘOV (OKR. BRUNTÁL)

Lipová ulice. Novověk, středověk. Povrchový průzkum

Nedaleko středověkého jádra města Rýmařova, mezi ulicemi Lipovou a Husovou, byla vyhloubena rýha pro elektrický kabel. Rýha dosahovala hloubky od 40 do 80 cm, a i když zde nebyla porušena žádná archeologická situace, bylo z hromad vyházené hlíny vytaženo několik desítek novověkých střepů a kachlů. Keramika je kvalitně vypálená do červeně cihlově nebo šedě barvy, s drobným ostřivem, bez výzdoby a většina keramických fragmentů má z vnitřní strany glazuru. Kachle mají přední vyhřívací stěnu zeleně glazovanou a délka komory se pohybuje nejčastěji kolem 5 cm. Keramiku i kachle lze datovat do 17.–18. století. Pouze jeden střep, vzhůru vytažený okraj, zdobený třemi vodorovnými rýhami a prožlabeným hrdlem, můžeme datovat do druhé poloviny 13. století.

Obr. 122: Rýžoviště, Potok Polička. Keramický zlomek z 16. století. *Abb. 122: Rýžoviště, Der Bach Polička, Keramisches Fragment aus dem 16. Jahrhundert.*

Lukáš Hlubek

Resumé

Rýmařov (Bez, Bruntál), Lipová Str, Spätmittelalter, Neuzeit. Im Aushub für das Stromkabel wurde eine Randscherbe aus der 2. Hälfte des 13. Jahrhunderts und eine Kollektion der neuzeitlichen Kacheln und Keramik (17.–18. Jahrhundert) gefunden.

RÝŽOVIŠTĚ (OKR. BRUNTÁL)

Potok Polička, p. č. 2016. Středověk, novověk. Ojedinelý nález.

Při archeologickém dohledu vyvolaném úpravou vodního toku a koryta (č. akce NPU Ostrava 91/08) byly na levém břehu potoku Polička na SZ okraji obce (parcely č. 2016) v povrchově planýrce nalezeny dva fragmenty keramických nádob z 16. a 19. století (obr. 122).

Pavel Malík

Resumé

Rýžoviště (Bez, Bruntál), Der Bach Polička, Mittelalter, Neuzeit. Einzelfund.

STRÁŽNICE (OKR. HODONÍN)

Ulice Boženy Hrejsové 1247. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Další středověké nálezy byly v říjnu 2008 objeveny při rekonstrukčních pracích na ulici B. Hrejsové (ZM ČR 1:10000, kladový list 34-22-20, okolí bodu 378/176 mm od Z/J s. č.). Do šedozelené hlinité vrstvy s uhlíky, ležící na hnědém půdním typu a písčitém podloží, se zahlubovaly objekty s nevýrazným množstvím nálezů.

Zajímavé zjištění u těchto výzkumů představují doklady několika typů středověké keramiky, které tak mohou výrazně přispět k zpřesnění chronologie místní hmotné kultury, dosud stojící spíše v pozadí zájmu. Vzhledem k narůstajícímu počtu obdobných nálezů z poslední doby bude možné lépe postihnout vývoj osídlení v minulosti.

Ulice Předměstí 1718. Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Při realizaci stavebních úprav bývalé strážnické tržnice na nové parkoviště v zázemí restaurace a hotelu

Strážnice zde byly v říjnu 2008 zjištěny pozůstatky předchozích sídlištních aktivit, datovatelných do vrcholného a pozdního středověku, konkrétně od 14. do 1. poloviny 16. století (ZM ČR 1:10 000, kladový list 34-22-20, okolí bodu 358/144 mm od Z/J s. č.). Na většině plochy došlo již v minulosti k významnému snížení původního povrchu a archeologicky zkoumatelná souvrství se zachovala pouze v zatravněných ostrůvcích podél panelových cest. V rámci částečného odstranění této zeleně bylo narušeno středověké kulturní souvrství se svrchním horizontem s obsahem šterku, představujícím původní pochůzný horizont. Do nich se navíc zahlubovala pec s dočervena propálenými stěnami, pravděpodobně potravinářská, která byla bohužel z větší části zničena kanalizační sítí.

Podle starších publikovaných výzkumů vedl nedaleko od zjištěných kontextů městský příkop, obepínající tehdejší zástavbu, což se však nepodařilo ověřit, neboť jeho předpokládaný průběh již nezasahoval do projektem vymezené plochy. Archeologický výzkum i přes svůj omezený rozsah potvrdil, že popisované území mělo komunikační charakter a posléze bylo využito i k řemesnickým účelům.

Jaromír Šmerda

Resumé

Strážnice (Bez. Hodonín), Boženy Hrejsové Str. Nr. 1247. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Strážnice (Bez. Hodonín), Předměstí Str. Nr. 1718. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

SYROVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„U rybníka“. Raný středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během výzkumu polykulturního sídliště (podrobněji viz kapitola Doba římská) byla odkryta kumulace či soujámí několika nepravidelných objektů, datovaných nepočetným materiálem do raného středověku.

David Parma

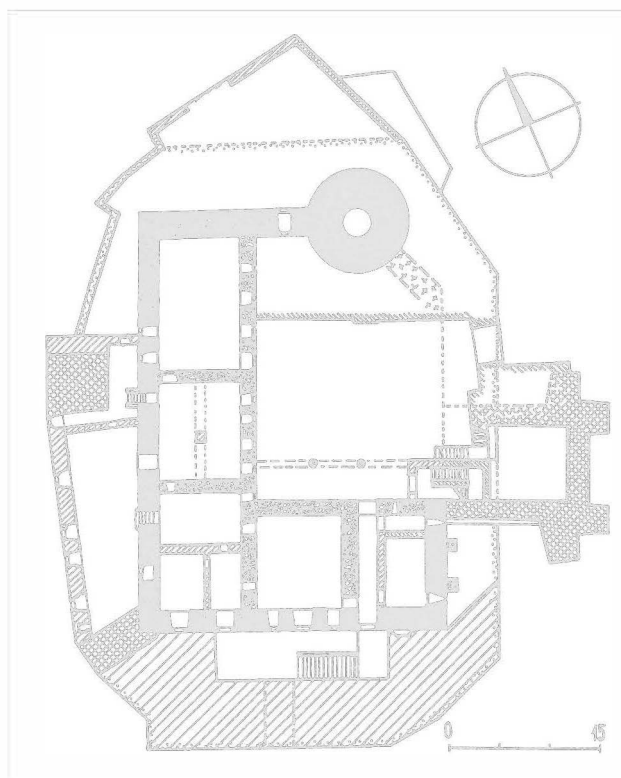
Resumé

Syrovce (Bez. Brno-venkov), „U rybníka“. Frühmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

ŠTERNBERK (OKR. OLOMOUC)

Areál hradu, p. č. 92/1. Vrcholný středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum byl vyvolán nevšední invencí nové kastelánky státního hradu Šternberk (Národní kulturní památka ve správě NPÚ ÚOP v Olomouci), která se rozhodla dát přestavět hradní bergfrit na turistickou rozhlednu. Z tohoto důvodu má být archeologicky nalezena neexistující brána při úpatí věže (souřadnice středu věže:

Obr. 123: Hrad Šternberk. vývojové schéma hradu. Legenda: černě a křížkovane – rozsah jádra po polovině 13. století (podle A. Prokopa 1904, fig. 147 doplnil M. Plaček 2001, obr. 1198). Abb. 123: Burg Šternberk. Entwicklungsplan, Legende: schwarz und kariert – Bebauung nach der Hälfte des 13. Jahrhunderts (nach A. Prokop 1904, Fig. 147 ergänzt von M. Plaček 2001, Abb. 1198).

$X = -1106397,60$; $Y = -541951,81$). Vzhledem k tomu, že bergfrit je poslední viditelná část hradu (obr. 123), který je v písemných pramenech poprvé zmíněn k roku 1269, byl před jeho celkovou devastací proveden průzkum. Ostatně již v minulosti byla okrouhlá věž několikrát poškozena. Na jejím stavu se negativně podepsala jednak třicetiletá válka, jednak velký požár po zásahu bleskem dne 22. dubna 1678. V závěru 19. století byla část věže snesena v rámci idealisticko-romantické přestavby celého hradu. V nedávné minulosti byl na hradu uskutečněn záchranný archeologický i stavebně-historický průzkum (Dehnerová, Grégr 2006; Kašpárková et al. 2006; Plaček 2001; Prokop 1904).

Popisovaný záchranný archeologický výzkum byl realizován formou prvotní rekognoskace terénu, neboť bergfrit o průměru cca 11 m je přístupný pouze dvěma vstupy umístěnými ve výšce cca 8–10 m. První akce proběhla 7. října 2008, kdy byla k bergfritu přistavena montážní vysokozdvizná plošina (obr. 124). Po vysunutí plošiny k nižšímu vstupu bylo zjištěno, že portál do věže je zakryt drátěnou sítí proti vletu ptáků. Ta byla uchycena pomocí hliníkových drátů krytých modrou bužírkou k hřebíkům v dřevěném krycím rámu. Prostým odkroucením drátů byl vstup otevřen. Těsně pod úrovní prahu vstupu bylo objeveno patro ve věži, které bylo zcela pokryto trusem ptáků, jejich tělesnými pozůstatky a tesařským odpadem. Konstrukce patra nebyla patrná. Byla provedena základní fotografická dokumentace stavu, upevnění drá-